

ISSN : 2395-1273

ਸੰਵਾਦ

www.sanvad.org

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਕ

ਉਤਰ-ਮਾਨਵਤਾ

ਆਰਟੀਫੀਸ਼ੀਅਲ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਤੇ

ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ

ਜਨਵਰੀ-ਜੂਨ 2024
19 ਵਾਂ ਅੰਕ

ESTD. 1892

ਪੰਜਾਬੀ ਅਧਿਐਨ ਵਿਭਾਗ

ਖ਼ਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

Sanvad

(Dialogic)

PUNJABI REFEREED RESEARCH JOURNAL

Bi- Annual

A Peer Reviewed Punjabi Research Journal of the Post-Graduate Department of
Punjabi Studies, Khalsa College, Amritsar.

(UGC-CARE APPROVED JOURNAL)

Email : sanvadpunjabi@gmail.com, www.sanvad.org

Patron & Chief Editor:

Dr. Mehal Singh

+91-85288-28200

ISSN : 2395-1273

Editor:

Dr. Atam Singh Randhawa

+9198722-17273

January-June 2024

ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

ਪ੍ਰੋ. (ਡਾ.) ਰਮਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਸਾਬਕਾ ਮੁਖੀ

ਪੰਜਾਬੀ ਅਧਿਐਨ ਸਕੂਲ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

ਪ੍ਰੋ. (ਡਾ.) ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ

ਪ੍ਰੋ. (ਡਾ.) ਯੋਗਰਾਜ ਅੰਗਰਿਸ਼, ਮੁਖੀ

ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ

ਪ੍ਰੋ. (ਡਾ.) ਰਵੀ ਰਵਿੰਦਰ

ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ, ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਦਿੱਲੀ

ਪ੍ਰੋ. (ਡਾ.) ਕੁਲਵੀਰ ਗੋਜਰਾ, ਮੁਖੀ

ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ, ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਦਿੱਲੀ

ਪ੍ਰੋ. (ਡਾ.) ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ, ਮੁਖੀ

ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ

ਡਾ. ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ

ਲਾਇਲਪੁਰ ਖ਼ਾਲਸਾ ਕਾਲਜ, ਜਲੰਧਰ

ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਹਿਯੋਗ : ਸਮੂਹ ਸਟਾਫ਼ ਪੰਜਾਬੀ ਅਧਿਐਨ ਵਿਭਾਗ, ਖ਼ਾਲਸਾ ਕਾਲਜ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

ਨੋਟ: ਲੇਖਕ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਲਈ ਖੁਦ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ।

ਚੰਦਾ ਭੇਜਣ ਤੇ ਮਿਲਣ ਦਾ ਪਤਾ

ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ

ਖ਼ਾਲਸਾ ਕਾਲਜ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

khalsacollegeamritsar@yahoo.com

www.khalsacollege.edu.in

ਚੰਦਾ

ਜੀਵਨ ਮੈਂਬਰ : ₹ 3000

ਪੰਜ ਸਾਲਾ : ₹ 1500

ਇਹ ਅੰਕ : ₹ 200

Online Payment: A/c : 3397000100467796 IFSC : PUNB0339700

Punjab National Bank Kot Khalsa, Amritsar

© Principal, Khalsa College Amritsar

‘ਸੰਵਾਦ’ ਪੰਜਾਬੀ ਰਿਸਰਚ ਜਰਨਲ, ਖ਼ਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਪੰਜਾਬੀ ਅਧਿਐਨ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਿੰਟਵੈੱਲ, 146, ਇੰਡਸਟ੍ਰੀਅਲ ਫ਼ੋਕਲ ਪੁਆਇੰਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਛਪਵਾ ਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ।

ਸੰਵਾਦ

ਪੰਜਾਬੀ ਰੈਫਰੀਡ ਖੋਜ ਰਸਾਲਾ

ਛਿਮਾਹੀ

ਸਾਲ - 10ਵਾਂ, ਅੰਕ - 19ਵਾਂ || ਜਨਵਰੀ-ਜੂਨ 2024

ਤਤਕਰਾ

□ ਸੰਪਾਦਕੀ	5-8
□ ਉਤਰ-ਮਾਨਵਵਾਦੀ ਆਪੇ ਦੀ ਤਲਾਸ਼
ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ	9-26
□ ਆਰਟੀਫੀਸ਼ੀਅਲ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਦੇ ਸਮਾਜਕ ਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਨ ਵਾਲੇ ਖ਼ਤਰੇ
ਡਾ. ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਿੰਦ	27-35
□ ਆਰਟੀਫੀਸ਼ੀਅਲ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਭਾਸ਼ਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ
ਡਾ. ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਲਹਿਲ. ਡਾ. ਹਰਵਿੰਦਰ ਪਾਲ ਕੌਰ	36-57
□ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਲਿਆਕਤ (AI) ਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਭਵਿੱਖ
ਡਾ. ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢੀਂਗਰਾ	58-65
□ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ AI ਦੀ ਵਰਤੋਂ : ਮਨੋ-ਸਮਾਜਕ ਪੜ੍ਹਤ
ਡਾ. ਸੀ. ਪੀ. ਕੰਬੋਜ	66-74
□ ਆਰਟੀਫੀਸ਼ੀਅਲ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ
ਡਾ. ਨਛੱਤਰ ਸਿੰਘ, ਕਿਰਨਦੀਪ ਕੌਰ	75-85
□ ਆਰਟੀਫੀਸ਼ੀਅਲ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਦਾ ਸਮਾਜ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ
ਡਾ. ਮਨੀ ਅਰੋੜਾ	86-89
□ ਆਰਟੀਫੀਸ਼ੀਅਲ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ
ਡਾ. ਅਨੂਰੀਤ ਕੌਰ	90-98
□ ਆਰਟੀਫੀਸ਼ੀਅਲ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਡੀਪਫੇਕ, ਫਿਲਮਕਾਰੀ
ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਦਾ ਸਵਾਲ
ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਦੀਪਿਕਾ	99-107
□ ਸਾਇੰਸ ਫਿਕਸ਼ਨ
ਡਾ. ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ	108-115

- ਉਤਰ-ਮਾਨਵਵਾਦੀ ਚਿੰਤਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਤੇ ਜੈਂਡਰ ਸਿਧਾਂਤਕਾਰੀ : ਅੰਤਰ-ਸੰਵਾਦ 116-124
ਡਾ. ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ
- ਉਤਰ-ਮਾਨਵਵਾਦ : ਸਾਈਬੋਰਗ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਸੰਦਰਭ 125-131
ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
- ਆਰਟੀਫੀਸ਼ੀਅਲ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਅਤੇ ਆਨਲਾਈਨ ਗਿਆਨ ਸਰੋਤ 132-138
ਡਾ. ਸਟਾਲਿਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਰਮਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ
- ਸੌ ਦਰੁ : ਵਿਖੰਡਤ ਮਾਨਵ ਦਾ ਵਿਵਸਥਿਤ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਰੂਪਾਂਤਰਨ 139-146
ਅਤੇ ਉਤਰ-ਮਾਨਵਵਾਦੀ ਪ੍ਰਵਚਨ
ਸੁਖਮਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ, ਡਾ. ਰਮਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ
- ਏਆਈ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ : 147-150
ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਤੇ ਚੁਣੌਤੀਆਂ
ਡਾ. ਬਲਜੀਤ ਕੌਰ ਸਿੱਧੂ
- ਸਾਈਬੋਰਗ : ਸੰਕਲਪ ਤੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨ 151-155
ਆਰਟੀਫੀਸ਼ੀਅਲ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਤੇ ਟੈਕਨੋ ਕਲਚਰ ਦੇ ਸੰਦਰਭ 'ਚ
ਡਾ. ਹਰਸਿਮਰਨ ਕੌਰ
- ਆਰਟੀਫੀਸ਼ੀਅਲ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ 156-161
ਜਗਸੀਰ ਸਿੰਘ ਜਟਾਣਾ
- ਪੁਸਤਕ ਰੀਵਿਊ : ਰਿਵਿਊਕਾਰ - ਪ੍ਰਿੰ. (ਡਾ.) ਮਹਿਲ ਸਿੰਘ 162-172
- ਚਾਲੀ ਦਿਨ
 - ਇਕ ਸੱਚੇ ਕਾਮਰੇਡ ਦਾ ਇਕਲਾਪਾ
 - ਮੈਂ ਮਿੱਟੀ ਨਹੀਂ
 - ਸਰਦਾਰ ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਅਤੇ ਦੂਸਰਾ ਐਂਗਲੋ-ਸਿੱਖ ਯੁੱਧ
 - ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸਹੀਦ : ਮਹਾਂਨਾਇਕ ਦੀ ਜੀਵਨ ਗਾਥਾ
 - ਬੁਰਜ਼ ਖਲੀਫਾ